

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

**Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad**

informatiecentrum tel.
(070) 373 8020

uw kenmerk

bijlage(n)

betreft
uitvoering motie
Haarlemmermeer

ons kenmerk
ECGF/U200902065
Lbr. 09/117

datum
14 oktober 2009

Samenvatting

Tijdens de Algemene Ledenvergadering van 9 juni jl. in Almere is een motie van de gemeente Haarlemmermeer aangenomen. Deze motie verzocht de VNG opnieuw met het kabinet in overleg te treden om aanvullende afspraken te maken over de ontwikkeling van het accres voor de periode na 2011 en de leden daarover uiterlijk 1 november 2009 te informeren.

In deze ledenbrief berichten wij u over de stappen die wij in de afgelopen maanden hebben ondernomen. Ook staan wij ook stil bij de berichtgeving rond de Miljoenennota en de mogelijke financiële gevolgen voor de gemeenten.

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Aan de leden

informatiecentrum tel.
(070) 373 8020

uw kenmerk

bijlage(n)

betreft
uitvoering motie
Haarlemmermeer

ons kenmerk
ECGF/U200902065
Lbr. 09/117

datum
14 oktober 2009

Geacht college en gemeenteraad,

Tijdens de Algemene Ledenvergadering van 9 juni jl. in Almere is een motie van de gemeente Haarlemmermeer aangenomen. Deze motie verzocht de VNG opnieuw met het kabinet in overleg te treden om aanvullende afspraken te maken over de ontwikkeling van het accres voor de periode na 2011 en de leden daarover uiterlijk 1 november 2009 te informeren.

In deze ledenbrief berichten wij u over de stappen die wij in de afgelopen maanden hebben ondernomen. Inzet daarbij was een meer concrete raming van het accres voor de jaren na 2011. Onderstaand wordt u over de uitkomsten daarvan geïnformeerd.

Tot slot staan wij ook stil bij de berichtgeving rond de Miljoenennota en de mogelijke financiële gevolgen voor de gemeenten.

Meicirculaire 2009

In het Aanvullend Bestuursakkoord van april 2009 zijn afspraken gemaakt over de ontwikkeling van het gemeentefonds (het accres) in de periode 2009-2011. In die jaren is de normeringssystematiek – ‘samen de trap op en samen de trap af’ – buiten werking gesteld. Voor de jaren na 2011 zijn geen afspraken gemaakt. Voor gemeenten is daarmee niet duidelijk waarmee zij in hun meerjarenbegroting na 2011 kunnen rekenen.

De Meicirculaire 2009 bood gemeenten geen inzicht in de ontwikkeling van het accres voor de jaren 2012 en 2013, inzicht die nodig is om de gemeentelijke meerjarenbegroting op te stellen. De ramingen voor het accres in die jaren zijn door de fondsbeheerders op PM gesteld en gematerialiseerd als een nominaal accres van 0%. Een nominaal accres van 0% zorgt voor een forse achteruitgang van de gemeentefondsuitkering. Omdat de regels uitgaan van een sluitende meerjarenbegroting zien gemeenten zich daarom genoodzaakt in 2012 en 2013 forse ombuigingsoperaties in beeld te brengen.

Julibrief

Naar aanleiding van de motie Haarlemmermeer is intensief gesproken met de beheerders van het gemeentefonds. Geconstateerd werd dat er sprake is van grote onzekerheden. De economische ontwikkeling is onzeker en slecht voorspelbaar, het oplopende begrotingstekort stelt het Rijk voor omvangrijke ombuigingen, de normeringssystematiek wordt in 2010 geëvalueerd en in 2011 vinden Tweede Kamerverkiezingen plaats. Het kabinet vond het een verkeerd signaal als de accrespercentages voor 2012 en 2013 uit de Septembercirculaire 2008 niet naar beneden zouden worden aangepast. Tegelijkertijd vond de VNG dat het onverstandig is om op basis van de PM-ramingen in de Meicirculaire 2009 nu reeds forse ombuigingsoperaties bij gemeenten op te starten.

Wel hebben de fondsbeheerders twee scenario's gepresenteerd over de mogelijke ontwikkeling van het gemeentefonds na 2011. Er is een bandbreedte geschetst, waarbinnen de ontwikkeling van het reële accres ligt tussen -0,5% en 0%. Daarbij is als aantekening gesteld dat deze percentages als gevolg van veranderende omstandigheden kunnen wijzigen.

Versoepeling provinciaal toezicht

Voor gemeenten betekent rekenen met één van de scenario's voor de reële ontwikkeling dat dit leidt tot een begrotingstekort en dus een financiële taakstelling. Met de provinciale toezichthouders is afgesproken dat deze financiële taakstelling nu nog niet met concrete maatregelen hoeft te worden ingevuld; er kan hiervoor een taakstellende bezuiniging in de meerjarenramingen worden opgenomen. Afspraak is dat indien de begroting 2010 sluitend is gemeenten in hun meerjarenbeeld een taakstellende bezuiniging kunnen opnemen. De meerjarenraming hoeft dan dus niet sluitend te zijn. Hiermee is sprake van een tijdelijke versoepeling van het provinciaal toezicht. De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft begin juli de Tweede Kamer van deze beleidslijn op de hoogte gebracht.

Wij hebben u middels Ledenbrief 09 / 087 met kenmerk ECGF / U200901377 van 2 juli 2009 geïnformeerd.

Bestuurlijk Overleg Financiële Verhouding

Tijdens het Bestuurlijk Overleg Financiële Verhouding (BOFV) van 31 augustus jl. hebben wij het kabinet opnieuw verzocht om gemeenten alsnog enige houvast te bieden ten aanzien van de ontwikkeling van het gemeentefonds na 2011.

Gezien de vele onzekerheden bleef het kabinet bij zijn standpunt geen nadere –concrete- afspraken met ons te maken over het accres 2012 en 2013.

De Septembercirculaire 2009 geeft de gemeenten daarmee dus geen nadere duidelijkheid over de ontwikkeling van het accres na 2011. De fondsbeheerders geven aan dat ieder (reëel) positief getal met betrekking tot het accres in 2012 en verder een te hoge verwachting schept. Met andere woorden, voor het accres 2012 en verder moeten gemeenten rekening houden met een negatief (reëel) accres.

Verwezen wordt naar de eerdere brief waarin de fondsbeheerders een bandbreedte laten zien voor de mogelijke ontwikkeling van het gemeentefonds en waarin vermeld is dat de provinciale toezichthouders enige soepelheid zullen betrachten ten aanzien van het sluitend zijn van de gemeentelijke meerjarenbegroting.

Miljoenennota 2010

Uit de Miljoenennota 2010 kan worden opgemaakt dat het kabinet waarschuwt voor zeer sombere verwachtingen. De onzekerheid over de meerjarenramingen van de overheidsfinanciën is groot. Dit wordt met name veroorzaakt door het feit dat zowel het moment als de mate waarin de economie zich herstelt voor een belangrijk deel onduidelijk is.

Om het financieringstekort weer om te laten slaan in een financieringstekort is op basis van de huidige verwachtingen een ombuigingsoperatie noodzakelijk van € 35 miljard.

In de pers zijn getallen verschenen dat het aandeel hiervan voor het gemeentefonds € 3 miljard bedraagt. Wij merken hierover het volgende op:

Het kabinet heeft heroverwegingswerkgroepen in het leven geroepen die op alle terreinen van overheidszorg besparingsvarianten van maximaal 20% moet inventariseren. Indicatief betekent een besparing van 20% dat het gemeentefonds € 3 miljard moet inleveren.

Voorafgaand aan de nieuwe kabinetsperiode wordt in 2010 de normeringssystematiek en de tijdelijke afwijking daarvan geëvalueerd. In het Aanvullend Bestuursakkoord uit april 2009 is gesteld dat tenzij de evaluatie anders uitwijst de normeringssystematiek met ingang van 2012 weer zal worden toegepast. Voor de VNG is voorwaarde voor terugkeer naar de normeringssystematiek dat dit op een voor gemeenten acceptabele manier vorm zal moeten krijgen. Daarbij zal zeker aan de orde komen hoe bezuinigingen op andere beleidsterreinen doorwerken naar de gemeenten.

In ieder geval kan worden opgemerkt dat de berichten in de pers als zou het gemeentefonds al in 2011 € 3 miljard moeten bezuinigen nonsens zijn. De omvang van de bezuinigingen op de rijksbegroting staan immers nog lang niet vast en ook is nu al duidelijk dat er een tijdpad moet worden afgesproken waarin deze bezuinigingen worden gerealiseerd.

Zeker is wel dat er voor de overheidsfinanciën en daarmee ook de gemeentefinanciën zware tijden aanbreken.

Standpunt VNG

Het kabinet is niet bereid om op dit moment kwantitatieve afspraken met gemeenten te maken over de ontwikkeling van het gemeentefonds na 2011. Daarvoor zijn er te veel onzekerheden. Wanneer en hoe herstelt de economische groei zich, hoe ontwikkelen de overheidsfinanciën zich, waartoe leiden de heroverwegingen en hoe ziet de normeringssystematiek er uit?

Wel is duidelijk dat de door de fondsbeheerders geschetste bandbreedte in de septembercirculaire hoogstwaarschijnlijk een te positief beeld geeft voor het accres 2012 en 2013. De ontwikkeling van het gemeentefonds na 2011 hangt vooral af van het beleid ten aanzien van de overheidsuitgaven:

Zeker is dat er financieel onheil op de gemeenten afkomt, maar in welke mate en wanneer precies is op dit moment nog onduidelijk.

Wij adviseren gemeenten in ieder geval rust te bewaren en de tijd te nemen om na te denken. Die tijd is er ook nog. Tot en met 2011 staat vast hoe de ontwikkeling van het gemeentefonds verloopt. Over de ontwikkeling van het accres in 2012 en 2013 zal in de Meicirculaire 2010 en in de Septembercirculaire 2010 meer bekend zijn. Gemeenten doen er in dit verband goed aan verschillende toekomstscenario's te ontwikkelen.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'M' followed by a horizontal line and a vertical line extending downwards.

Drs. C.J.G.M. de Vet
Lid directieraad

Deze ledenbrief staat ook op www.vng.nl onder brieven.